

Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2018 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością

» Rekordowo wysokie w ostatnich dwóch latach wskaźniki poczucia bezpieczeństwa uległy nieznacznemu pogorszeniu. Nadal jednak zdecydowana większość Polaków uważa, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie.

» Powszechne wśród Polaków jest przekonanie, że ich miejsce zamieszkania (dzielnica, osiedle, wieś) można nazwać bezpiecznym i spokojnym.

» Poczucie zagrożenia przestępczością pozostaje na poziomie ubiegłorocznym. Większość badanych nie obawia się, że może stać się ofiarą przestępstwa, jednak połowa wyraża obawę o bezpieczeństwo członków swojej rodziny.

» Ogółem jedna piąta badanych deklaruje, że w ciągu ostatnich pięciu lat padła ofiarą jakiegoś przestępstwa. Odsetki osób, które doświadczyły kradzieży, włamania, pobicia, napaści lub innego przestępstwa, są niemal takie same jak w 2017 roku.

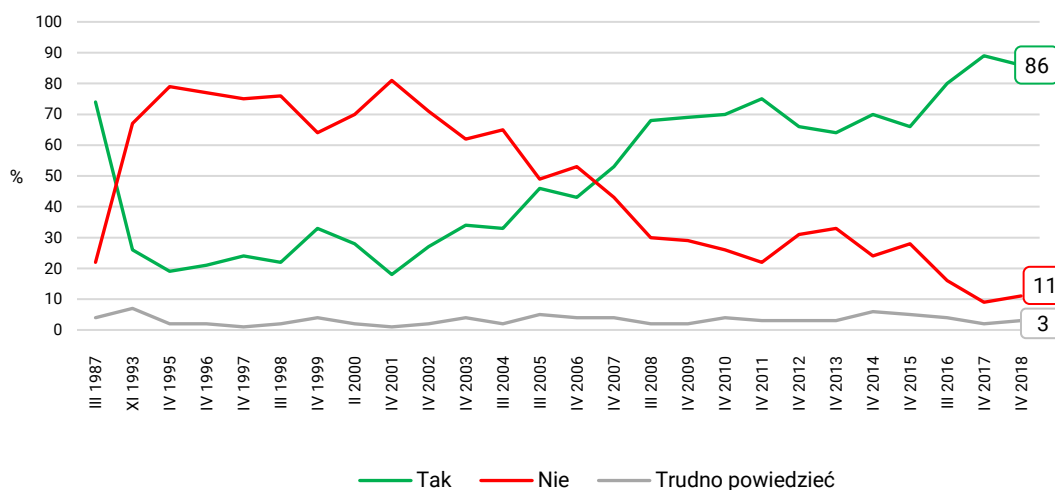
Co roku – na ogół w marcu lub kwietniu – badamy poczucie bezpieczeństwa Polaków. Pytamy o opinie, czy Polska jest krajem bezpiecznym, czy badani czują się bezpiecznie w swojej okolicy oraz czy obawiają się, że staną się ofiarą przestępstwa. Badanie to obejmuje również pytania o kilka rodzajów sytuacji, które mogły się zdarzyć badanym. W rezultacie dowiadujemy się, jaka część Polaków doświadczyła kradzieży, włamania, pobicia, napaści lub innego przestępstwa.

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

Po utrzymującym się w ostatnich dwóch latach wzroście poczucia, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie, w tym roku odnotowujemy nieznaczne jego osłabienie¹. W kwietniu 86% Polaków wyraziło takie przekonanie (co oznacza spadek o 3 punkty procentowe w porównaniu z rokiem 2017), jednocześnie co dziesiąty respondent (11%, wzrost o 2 punkty) był zdania, że w Polsce nie żyje się bezpiecznie. Zmniejszenie się poczucia bezpieczeństwa jest więc niewielkie i nadal można mówić, że przeważająca część Polaków czuje się w kraju bezpiecznie.

CBOS

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?

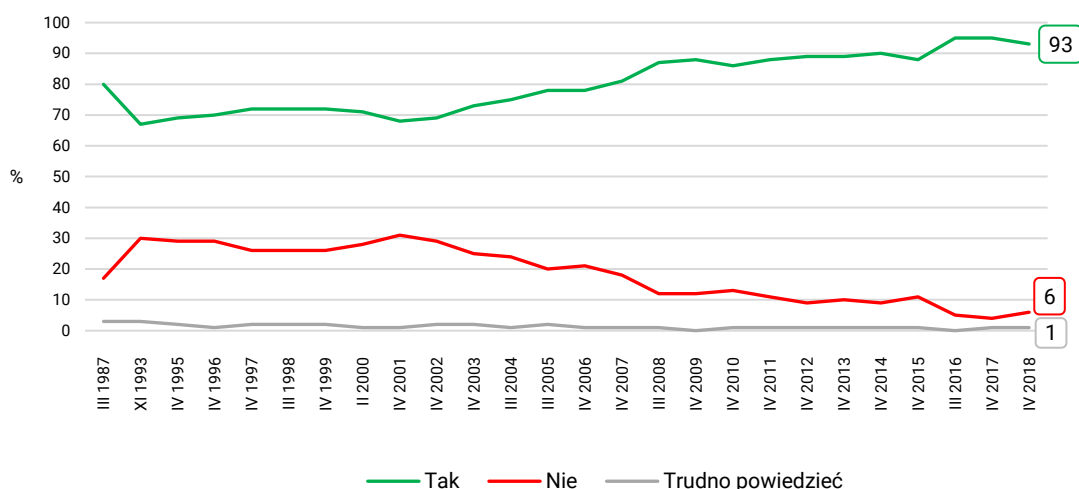
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (335) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich wspomaganých komputerowo (CAPI) w dniach 5–12 kwietnia 2018 roku na liczącej 1140 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych pozytywne opinie o bezpieczeństwie w Polsce zdecydowanie przeważają nad negatywnymi. Najlepiej sytuację w naszym kraju oceniają uczniowie i studenci, pracownicy administracyjno-biurowi oraz badani pracujący na własny rachunek. W tych grupach przekonanie, że w Polsce żyje się bezpiecznie, jest powszechne (po 96%). Również osoby identyfikujące się z prawicą częściej (93%) niż te, które deklarują poglądy lewicowe lub centrowe, pozytywnie oceniają bezpieczeństwo w kraju (zob. tabela aneksowa 1).

W miejscu swojego zamieszkania i okolicy badani czują się bardziej bezpiecznie niż ogólnie w Polsce. Przekonanie, że dzielnica, osiedle lub wieś, w której się mieszka, jest bezpieczna i spokojna, wyraża 93% respondentów (o 2 punkty procentowe mniej niż w ubiegłym roku – różnica w granicach błędu statystycznego). O tyle samo punktów wzrósł odsetek odpowiedzi negatywnych. Z długookresowej perspektywy można powiedzieć, że sytuacja w tym zakresie jest bardzo dobra – tak wysokie poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania nie występowało przed rokiem 2016.

CBOS

RYS. 2. Czy miejsce, w którym Pan(i) mieszka (dzielnica, osiedle, wieś), można nazwać bezpiecznym i spokojnym?

Najmniej bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania czują się osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu (17% z nich uważa, że ich okolica nie jest bezpieczna), badani określający warunki materialne własnego gospodarstwa domowego jako złe (12%), a także mieszkańcy ponadpółmilionowych miast (12%) i pracownicy usług (12%). Najwyższym poczuciem bezpieczeństwa w swojej okolicy cechują się pracownicy administracyjno-biurowi (99%), robotnicy (98%) oraz respondenci o dochodach od 1800 zł do 24,99 zł na osobę w gospodarstwie domowym (98%) – zob. tabela aneksowa 2.

POCZUCIE ZAGROŻENIA PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Obawa, że badany może stać się ofiarą przestępstwa, utrzymuje się na takim samym poziomie jak w ubiegłym roku. Co trzeci respondent (34%) deklaruje, że „obawia się, ale nie tak bardzo”, a tylko 4% Polaków bardzo się boi, że może stać się ofiarą przestępstwa. Nadal większość badanych (60%) nie czuje zagrożenia przestępczością.

Nie obawiają się o własne bezpieczeństwo głównie mężczyźni (68%), mieszkańcy miast liczących od 100 tys. do 500 tys. ludności (66%), pracownicy usług (67%), średni personel, technicy (73%) oraz osoby identyfikujące się z prawicą (68%). Z kolei obawy, że badany może stać się ofiarą przestępstwa, częściej niż inni wyrażają rolnicy (46%), respondenci o dochodach na osobę w gospodarstwie domowym do 899 zł (46%) i praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu (50%) – zob. tabela aneksowa 3.

Bardziej niż o własne bezpieczeństwo Polacy martwią się o swoich bliskich. Poczucie zagrożenia przestępczością wobec kogoś z najbliższej rodziny utrzymuje się na poziomie ubiegłorocznym. Dokładnie połowa Polaków (50%) nie obawia się, że ktoś z ich rodziny może stać się ofiarą przestępstwa. Niewiele mniej badanych (48%) obawia się tego, ale tylko co dwunasty bardzo się martwi o bezpieczeństwo swoich najbliższych. Tegoroczne wyniki są zbliżone do tych z kwietnia 2017 roku.

Bardziej spokojni o bezpieczeństwo swojej rodziny są mężczyźni (57%), osoby w wieku 65 lat i więcej (58%), emeryci i renciści (po 57%) oraz uczniowie i studenci (59%), a także badani identyfikujący się z prawicą (59%). Obawy o bezpieczeństwo członków najbliższej rodziny częściej niż pozostali wyrażają pracownicy administracyjno-biurowi (56%), robotnicy niewykwalifikowani (57%), rolnicy (58%) oraz kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (61%). Również osoby uczestniczące w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu częściej obawiają się o to, czy ktoś z ich rodziny nie stanie się ofiarą przestępstwa (57%) – zob. tabela aneksowa 4.

TABELA 1

Czy obawia się Pan(i) tego, że może stać się ofiarą przestępstwa?	Wskazania respondentów według terminów badań																						
	IV '96	IV '97	III '98	IV '99	II '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06	IV '07	III '08	IV '09	IV '10	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15	III '16	IV '17	IV '18
	w procentach																						
Nie obawiam się	30	37	35	40	31	34	32	39	36	45	43	54	59	58	53	61	59	60	53	49	62	60	60
Obawiam się	67	61	62	57	67	65	66	59	63	51	55	44	40	41	46	37	39	39	45	48	37	38	38
Obawiam się, ale nie tak bardzo	50	46	47	43	46	47	52	49	49	42	46	37	34	37	41	32	35	35	40	44	34	35	34
Bardzo się tego obawiam	17	15	15	14	21	18	14	10	14	9	9	7	6	4	5	5	4	4	5	4	3	3	4
Trudno powiedzieć	3	2	3	2	2	1	2	2	1	3	2	2	1	1	1	2	2	1	2	3	1	1	2

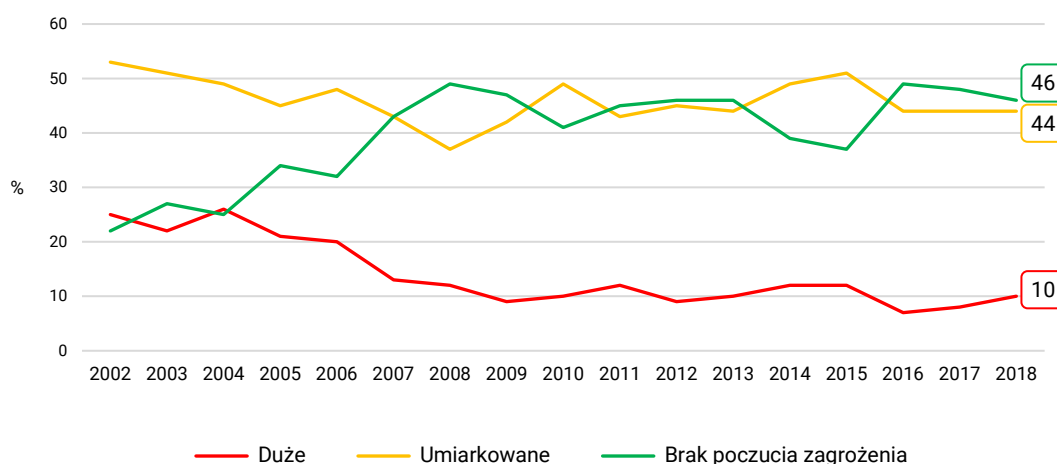
TABELA 2

Czy obawia się Pan(i), że ofiarą przestępstwa może stać się ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny?	Wskazania respondentów według terminów badań																			
	IX '00	IV '01	IV '02	IV '03	III '04	III '05	IV '06	IV '07	III '08	IV '09	IV '10	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15	III '16	IV '17	IV '18	
	w procentach																			
Nie obawiam się	30	26	25	30	28	36	34	44	52	50	44	48	48	50	43	40	53	52	50	
Obawiam się	67	72	74	67	69	61	64	53	46	48	54	50	50	48	55	58	45	47	48	
Obawiam się, ale nie tak bardzo	42	45	50	47	45	41	45	41	35	40	45	39	42	39	45	46	39	40	40	
Bardzo się tego obawiam	25	27	24	20	24	20	19	12	11	8	9	11	8	9	10	12	6	7	8	
Trudno powiedzieć	3	2	1	3	3	4	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	

Łącząc odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o bezpieczeństwo własne oraz członków najbliższej rodziny utworzyliśmy wskaźnik nasilenia poczucia zagrożenia przestępczością. Tyle samo osób co przed rokiem (44%) wyraża umiarkowane obawy, tzn. na co najmniej jedno z pytań odpowiedziało „obawiam się, ale nie tak bardzo”. Co dziesiąty respondent (10%) deklaruje poważniejsze obawy o siebie lub bliskich („bardzo się tego obawiam”), a 46% badanych jest spokojnych zarówno o siebie, jak i o najbliższą rodzinę.

CBOS

RYS. 3. Poczucie zagrożenia przestępczością

Duże poczucie zagrożenia przestępczością częściej deklarują kobiety (14%), osoby w wieku 45–54 lata (14%), robotnicy niewykwalifikowani (14%), gospodynie domowe (15%), badani o miesięcznych dochodach *per capita* nieprzekraczających 900 zł (17%), bezrobotni (21%) oraz respondenci określający własne warunki materialne jako złe (21%). Bezpieczni czują się przede wszystkim mężczyźni (54% z nich nie ma poczucia zagrożenia przestępczością), osoby mające 65 lat i więcej (54%), emeryci (52%), renciści (51%), uczniowie i studenci (56%), a także badani identyfikujący się z prawicą (57%) – zob. tabela aneksowa 5.

OSOBISTE DOŚWIADCZENIA

W ostatnich pięciu latach ogółem jedna piąta Polaków (19%) padła ofiarą przynajmniej jednego z przestępstw wymienionych w badaniu. Mniej więcej co siódmy (15%) zadeklarował, że coś mu ukradziono, u co czternastego (7%) dokonano włamania, po 3% respondentów zostało pobitych lub umyślnie zranionych oraz napadniętych i obrabowanych. Czterech na stu badanych zadeklarowało, że stało się ofiarą innego przestępstwa, np. włamania do samochodu, oszustwa, mobbingu lub zniszczenia mienia. Wyniki te są bardzo podobne do ubiegłorocznych.

TABELA 3

Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych niżej sytuacji:	Odsetki odpowiedzi twierdzących (według terminów badań)																		
	VI '99	VI '00	IV '02	IV '03	III '04	III '05	X '05	IV '06	IV '07	IV '09	IV '10	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15	III '16	IV '17	IV '18
– ukradziono Panu(i) coś	22	19	31	28	29	23	22	26	20	16	19	18	17	15	16	17	12	14	15
– dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych)	9	8	17	14	17	13	11	16	11	10	10	9	9	8	8	10	7	7	7
– został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a)	4	3	5	6	4	5	4	6	5	4	3	3	4	2	3	4	3	3	3
– został(a) Pan(i) napađnięty(a) i obrabowany(a)	4	4	5	5	7	4	3	6	4	3	4	2	4	3	3	2	2	2	3
– stał(a) się Pan(i) ofiarą innego przestępstwa	4	5	7	4	6	5	3	6	5	5	4	4	4	5	6	5	4	4	4

Relatywnie częściej niż inni ofiarami któregoś z przestępstw padały osoby w wieku 25–34 lata (26% z nich ma za sobą takie doświadczenie), mieszkańcy ponadpółmilionowych miast (35%), badani pracujący na własny rachunek (35%), o dochodach powyżej 2500 zł na osobę w gospodarstwie domowym (30%), a także respondenci oceniający własne warunki materialne jako złe (29%). Najrzadziej deklaracje takie składali najstarsi Polacy (87% osób powyżej 65 roku życia nie padło ofiarą żadnego z wymienionych przestępstw), z wykształceniem zasadniczym zawodowym (odpowiednio 87%), robotnicy niewykwalifikowani (89%) oraz emeryci (86%) – zob. tabela aneksowa 6.

Polacy są zdania, że żyją w bezpiecznym kraju, a w odniesieniu do swojego miejsca zamieszkania poczucie bezpieczeństwa jest niemal powszechne. Wyniki te wpisują się w obserwowany w ostatnich kilku latach rekordowo wysoki poziom przekonania, że Polska jest bezpiecznym miejscem do życia.

W porównaniu z ubiegłorocznym badaniem nieznacznie wzrósł odsetek osób deklarujących, że nie czują się bezpiecznie (zarówno w kraju, jak i swojej okolicy), minimalnie też zwiększył się odsetek tych, które obawiają się, że ktoś z ich bliskich stanie się ofiarą przestępstwa. Największa grupa badanych wyraża brak poczucia zagrożenia przestępczością i ma to odzwierciedlenie w osobistych doświadczeniach – zdecydowana większość Polaków twierdzi, że w ostatnich pięciu latach nie padła ofiarą żadnego z przestępstw objętych badaniem.

Opracowała

Marta Bożewicz